

Netwerkdag Lokale Netwerken - Hasselt

Verslag sessie 9 “Participatief theater voor een actiegerichte dialoog”

8 november 2022

Naam spreker(s) + organisatie(s)	Met Ann Duchateau (<i>Levenzegt</i>), Nathalie Pirenne (vzw Onder Ons, SAAMO Limburg) en Dimitri (speler/ervaringsdeskundige)
----------------------------------	---

In deze sessie laten Ann, Nathalie en Dimitri zien wat hun parcours naar forumtheater betekend heeft en hoe dit verliep.

Verslag: Turid Sintobin

Inleiding:

Ann vertelt de basisprincipes van forumtheater en het verschil met andere vormen van theater van de onderdrukten.

- Theater als ~~doel~~ > als tool
- Voor empowerment, verbinding, dialoog op gang krijgen, verandering op gang brengen, bedrijven beleid, persoonlijke ontwikkeling
- Inleiding forumtheater met kleine kennismakingsoefeningen

Het project bij de organisatie Onder Ons

Nathalie en Dimitri lichten hun project toe, over woningnood en woonknopen

Dimitri: vrijwilliger bij Onder Ons, werkte een jaar lang mee aan het project over wonen en speelde mee in de voorstelling.

“Het toneelstuk is opgebouwd uit eigen verhalen, ik speelde de overheid, op dat moment was ik nog dakloos, mijn toekomst was onduidelijk. Door toneel kreeg ik contacten met diensten die met daklozen werken, en ik kreeg nu onlangs een huis toegewezen. Het toneelstuk eindigt op haar manier, maar er zijn ook andere uitkomsten mogelijk, daarover gaat het stuk.”

Verder deel van het project was een wandeltocht in St Truiden. Met QR codes konden mensen verhalen lezen.

Nathalie opbouwwerker:

“Wonen is mijn dada, daar hebben we een jaar rond gewerkt. Er is ook een podcast gemaakt. Theater heeft een empowerende werking, dus ik wou dat graag met onze mensen doen. Angst overwinnen om op podium te staan. Als groep(een achttal mensen) evolueren is ook heel fijn. Ik had

nog nooit van forumtheater gehoord Avansa bracht ons er mee in contact. Ik hoop dat het enthousiasme kan meegenomen worden. En ik hoop dat ons stuk nog kan worden opgevoerd."

Ann van [Levenzegt](#):

"Ik werk al 20 jaar met mensen in organisaties en mensen in kwetsbare situaties. Sinds 2006 werk ik met theater, ik ben ook opgeleid als psychodramaturg. Mijn droom is dat er in elke provincie een groep is die ik kan meenemen in terugspeeltheater (improviseren vanuit het hart), luisteren naar mensen hun verhalen en artistiek en authentiek teruggeven. Een groep die bijvoorbeeld voor medebewoners aan elkaar tonen en delen en zo wederzijds respect en begrip opbrengen. Oordeelloosheid en empathie via de vorm."

Ann neemt ons mee in hoe ze repetities opbouwt, weliswaar sneller. Belangrijk is dat alles echt stap voor stap gebeurt. Deel hiervan is een Sociometrische oefening.

Kennismakingsoefeningen bouwen ook op van meer algemeen naar meer persoonlijk of moeilijker, et steeds de openheid om niet te delen. De oefeningen brengen rust in de groep, geven je elk een plek, verdiepend te gaan stap voor stap.

Vormen die we bij Levenzegt kennen en benutten

- Theatre of the oppressed (beeldende)
- Het process ervan leidt tot een forumtheater (de voorstelling)

Manieren kan je kiezen van wat je ermee wil

- Sociaal artistieke projecten kent vaak een einde, da's jammer. Vooruitzicht is dan weg.
- Terugspeeltheater: door een paar eenvoudige vormen aan te leren, kan je in eigen groep oefenen of een voorstellig maken, zonder script "Oneindig"
- Forumtheater: "eindig": script volgen
- Beide zijn participatief: proces voor deelnemers, resultaat is participatief voor publiek: iemand wordt gevraagd om even mee te doen of een vraag te beantwoorden,...
- Sociodrama: specifieke vorm "Eindig" kan oneindig zijn als de groep blijft samen komen. Geen voorstelling, maar rondom thema samenkomen, rollen definiëren vanuit het thema 'de politiek' de armen, het gerecht,... groep zet zelf de rollen neer. Rolwissels om in in te leven. Begrip van problemen. Evt. doel kan oplossing zoeken zijn, hoeft niet, kan.
- Kennismaken? Online voorstelling nu vrijdag, elke twee maanden, zo kennismaken met methodiek.

Nathalie vertelt over het project:

We werkten een jaar rond wonen. Bedoeling was om al 2-3 jaar geleden te spelen, maar Covid gooide roet in het eten.

Mensen waren erg enthousiast om mee te doen. Toch ook wat trekken en sleuren af en toe. Werd ook erg intensief, 15 weken werken tot einde 3 keer per week, vraagt veel van mensen. Een vrijwilligster zorgde voor catering.

Groepsproces: Nathalie: het creatieve proces is overgelaten aan Ann, maar aan het groepsproces werkte ik. Als opbouwwerker, altijd aanwezig zijn was nodig. Het kwam dichtbij, verhaal vertellen, dan is het goed om mensen eens uit de groep te halen, gesprekje, ...

Het leefde erg in de vereniging, bezoekers en vrijwilliger ondersteunden de acteurs. Mensen zien groeien. We zouden het opnieuw doen, maar voor mij persoonlijk zonder andere taken erbij.

Dimitri stond mee op de planken. Hij herinnert zich hoe **de vraag** aan hem gesteld werd om mee te doen. Eerst liet Nathalie het al eens vallen, daarna kwam de concrete vraag. Hij stond zelf op de planken. Ik weet de dag dat ze me vroeg om mee te doen. We waren wat dansjes van tv aan het meedoen.

In het begin is er een **leerproces**, welk verhaal willen we, welke diepgang van welke persoon nemen we mee. Voor mij was het erg persoonlijk, ging over afname van een kind, deur tegen de neus, tot een finale deur opent. In dit stuk gebeurt dat niet, om mensen te laten nadenken over hoe we op tijd kunnen ingrijpen. Met groep hebben we zelf op 't einde extra gerepeteerd, nogal perfectionistisch. Ann stelde ons nochtans gerust. We speelden in Hasselt en St Truiden. Interactieve stukken met publiek waren erg ingrijpend. **Mensen denken mee**, hoe zouden we het positief kunnen laten aflopen. De honger is er om verder te gaan.

Met theater naar oplossingen zoeken?

Oplossingen kwamen vanuit diverse hoeken. Er zaten politici, huiseigenaars,... de stem van een dakloze is daar moeilijk terug te vinden, maar door theater leert groep spelers wel verschillende rollen kennen. En zij werkten wel aan oplossingen door met verschillende rollen in repetities dingen te proberen. En dat maakt dat je sterk staat op podium. Spelers wilden het ook binnen realistische kaders houden tijdens het proces. Bijv 'magische' oplossing "je krijgt 2000 euro" – maar de realiteit is dat die dat niet heeft."

Improviseren (Nathalie vertelt) werd slechts lichtjes geoefend. Ze kunnen zich goed inleven als er publiek reageert.

Vertrouwen opbouwen, proces laten plaatsvinden

Nathalie: Eerste repetities dachten we "dit wordt geen toneelstuk." Ik maar stoefen en iedereen warm maken. Maar ik zag alleen wat beelden maken...

Dimitri: Midden de repetitieperiode hebben we allemaal even stil gestaan, er waren struggles. Ann en Nathalie hebben dan het toneel even in pauze gezet, even enkel met mensen werken. Daarna is het heel snel gegaan.

Ann: "Dat gebeurt ook altijd in langere trajecten (meer dan 6), dat komt naar boven. Als conflictbemiddelaar kan ik daarop inspelen. Na 1 uur kunnen we afspraken maken en is het van de baan.

Als deelnemers van de sessie krijgen we terug wat zelf ervaring via opdracht Ann (summier)

- Beelden maken vanuit eigen ervaring maar zonder per se te delen, kan anoniem
- Normaal is volgende stap ook dynamiseren

Vraag: hoe ga je om met al het zware en persoonlijke dat los komt? Dimi zegt dat dit eigenlijk denkpijpen opende.

Als mensen elkaar al wat kennen, is de drempel meestal lager. Als ze elkaar niet kennen kan je zeggen "je hoeft niet over jezelf te spreken" of "je hoeft zelf nog geen te maken, er zijn nog mensen die beelden kunnen maken" Nathalie vult aan: ik ken de mensen al lang en kon er tussen komen met een babbeltje individueel – samenwerking met opbouwwerker is belangrijk in dit soort projecten. Als opbouwwerker merk je ook dat de repetities de rest van de week doorwerken.

Goede start en blijven opvolgen

Gevoel van veiligheid is wel erg belangrijk. Begeleiding is daarin cruciaal, zowel van Ann als Nathalie. Gestaag opbouwen. En het oké vinden als iemand zegt “nu even niet” en samen afspraken maken “wat heb jij nodig om dit goed te kunnen doen” en iedereen heeft dat ondertekend, als een gezamenlijke start is dit ook erg cruciaal.

Engagement was groot. Ze kozen samen als groep om een grote voorstelling te maken die veel samenkomen en repeteren vraagt, studeren van script...

Dimitri: op een bepaald moment was er het gesprek van wie welke rol opneemt, gaat het niet te dicht bij de realiteit... want eigenlijk kan je je eigen rol niet goed spelen, afstand is beter.

Ann: waakzaam over hertraumatiseren, niet willen oplossen voor jezelf in de voorstelling en eerder een andere rol opnemen

- Eerste stap in theater van de onderdrukten hebben we wat ervaren nu in de sessie

Fragmenten uit de voorstelling:

We zien Dimitri en iemand uit het publiek: Dimitri had zich voorbereid om tegenover iemand van sociale woningmaatschappij te kunnen improviseren.

Vraag: Wat zijn de ervaringen van wie op podium kwam:

Dimitri reageert: “Ik heb met iemand wel contact gehad achteraf. Ze vonden het een leuke manier van aanbrengen, vooral dat er iets zou kunnen groeien. Het was ook niet enkel het toneel, maar een jaar lang werken rond dit thema. Er werd gezegd dat het juist in beeld komt, sommigen hoopten ook dat dit een signaal kan zijn naar hun leidinggevenden “wij willen wel, bestuur moet nu mee.” We brengen geen persoonlijke aanklachten; het geeft inzicht vanuit derde positie door afstand en herkenning van de eigen rol, en dit gecondenseerd tot de essentie op 20-30’. Inzicht geeft goesting tot verandering, doen bewegen.”

Ann vult nog aan: Het zelfvertrouwen is gegroeid. Er waren goeie reacties, ze weten dat ze dit zelf mee in elkaar hebben gestoken. Geeft veel kracht. En het is een start om een dialoog te starten.

Anns overzichten bij de workshop:

Participatief theater
voor een
rechtgerichte dialoog

Ann devenzeft
Nathalie @ndroms
en Dimi

Welkom!

920133

quantore®

Theater als ~~doel~~ tool

EMPOWERMENT

DIALOOG

VERANDERING

PERSOONLYKE
ONTWIKELING

VERBINDING

...

Tempuspieltheater „ONEINDIG“

participatief / interactief

impro

Forumtheater „EINDIG“

participatief / interactief

script

Theatre of the Oppressed „EINDIG“

participatief

impro / script

Sowodkama „EINDIG“

participatief

impro